

HFD 2020 ref. 60

En utlänning vars utvisningsbeslut har upphört att gälla omfattas inte av lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

1 § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 10 november 2020 följande dom (mål nr 1262-20).

Bakgrund

1. Den som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som annan skyddsbehövande (asylsökande) har rätt till bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, i form av bl.a. logi och dagersättning. Rätten till bistånd upphör normalt när uppehållstillstånd ges eller utlänningen lämnar landet. Rätten till bistånd kan även under vissa andra förutsättningar upphöra, t.ex. har den som håller sig undan så att ett avlägsnandebeslut inte kan verkställas inte rätt till bistånd.

2. Om den som har ansökt om uppehållstillstånd som asylsökande får avslag på sin ansökan, får hon eller han avvisas eller utvisas. Ett sådant beslut om avvisning eller utvisning upphör som huvudregel att gälla fyra år från det att beslutet vann laga kraft.

3. T.A.H. och R.S. utvisades på grund av att de fått avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd. Deras utvisningsbeslut upphörde att gälla den 22 oktober 2019. De erhöll bistånd som för asylsökande under utvisningsbeslutens giltighetstid.

4. Migrationsverket beslutade den 28 oktober 2019 att T.A.H. och R.S. inte hade rätt till bistånd eftersom de inte längre var asylsökande i och med att deras utvisningsbeslut hade upphört att gälla.

5. T.A.H. och R.S. överklagade besluten till Förvaltningsrätten i Jönköping som upphävde dem och återförvisade målet till Migrationsverket för prövning av om de i övrigt uppfyllde förutsättningarna för att beviljas bistånd. Enligt förvaltningsrätten ska den omständigheten att ett utvisningsbeslut har upphört att gälla inte påverka bedömningen av rätten till bistånd.

6. Migrationsverket överklagade till Kammarrätten i Jönköping som avslog överklagandet med motiveringen att T.A.H. och R.S. även efter det att deras utvisningsbeslut hade upphört att gälla omfattades av personkretsen som har rätt till bistånd, dvs. de var fortfarande att anse som asylsökande.

Yrkanden m.m.

7. *Migrationsverket* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska fastställa Migrationsverkets beslut och anför följande. Frågan om vilka personer som omfattas av personkretsen i 1 § första stycket LMA är av avgörande betydelse för tillämpningen av lagen och bedömningen av under vilka omständigheter rätten till bistånd kan upphöra. En person som tillhör personkretsen och som har fått rätt till bistånd måste fortsatt tillhöra personkretsen för att rätten till bistånd ska kvarstå. En utlänning som i egenskap av asylsökande tidigare har tillhört personkretsen kommer inte längre att tillhöra denna, om han eller hon inte längre ansöker om asyl. När ett utvisningsbeslut upphör att gälla omfattas utlänningen inte längre av personkretsen och utlänningen har därmed inte rätt till bistånd.

8. *T.A.H.* och *R.S.* har inte yttrat sig i målet.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

9. Frågan i målet är om en utlänning vars utvisningsbeslut har upphört att gälla omfattas av LMA.

Rättslig reglering m.m.

10. Enligt 1 § första stycket 1 LMA omfattas utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som annan skyddsbehövande (asylsökande) av lagens bestämmelser om bistånd. Av 1 a § framgår att det finns vissa – här inte aktuella – undantag.

11. I 12 kap. 22 § utlänningslagen (2005:716) anges att ett beslut om avvisning eller utvisning, som huvudregel, upphör att gälla fyra år från det att beslutet vann laga kraft.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. En förutsättning för att en utlänning ska ha rätt till bistånd enligt LMA är att utlänningen omfattas av lagen. I personkretsen ingår bl.a. asylsökande, dvs. utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som annan skyddsbehövande.

13. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan enbart den omständigheten att en person tidigare har ansökt om uppehållstillstånd som asylsökande inte innebära att personen för all framtid ska anses vara asylsökande och omfattas av personkretsen i 1 § första stycket 1 LMA. När ett avvisnings- eller utvisningsbeslut upphör att gälla har utlänningen möjlighet att på nytt ansöka om

uppehållstillstånd som asylsökande. Detta innebär att utläningen inte längre är asylsökande när det tidigare beslutet upphör att gälla och att denne därmed inte omfattas av personkretsen i LMA.

14. T.A.H. och R.S. har båda fått beslut om utvisning efter att deras ansökningar om uppehållstillstånd som asylsökande avslagits. Utvisningsbesluten upphörde att gälla den 22 oktober 2019. I samband med det upphörde de att vara asylsökande i den mening som avses i LMA. De har således inte haft rätt till bistånd enligt lagen. Migrationsverkets överklagande ska därför bifallas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet, upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens domar och fastställer Migrationsverkets beslut.

I avgörandet deltog justitieråden *Knutsson, Nymansson, Bull, Baran* och *Jönsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Anna Fridh Welin.

Förvaltningsrätten i Jönköping (2020-01-09, Blomkvist):

Förvaltningsrättens bedömning

T.A.H. och R.S. var tidigare asylsökande och därför berättigade till bistånd enligt LMA. Denna rätt kvarstod när utvisningsbeslutet fattades. De har inte lämnat landet och det är inte heller ifrågasatt att de bor tillsammans med ett eget barn under 18 år.

Migrationsverket har anfört att T.A.H. och R.S. inte längre är att betrakta som asylsökande då deras respektive utvisningsbeslut har preskriberats. Kammarrätten i Göteborg har i ett avgörande den 24 augusti 2018 (mål nr 4433 - 16) uttalat att den omständigheten att ett utvisningsbeslut har preskriberats inte ska påverka bedömningen av om rätten till bistånd ska upphöra.

Migrationsverket har därmed inte haft fog för att avslå T.A.H. och R.S:s ansökningar om bistånd på den grunden att ärendet om utvisning har preskriberats. De överklagade besluten ska därför upphävas och målen visas åter till Migrationsverket för prövning av om T.A.H. och R.S. i övrigt uppfyller förutsättningarna för rätt till bistånd enligt LMA. – Förvaltningsrätten upphäver de överklagade besluten och visar målet åter till Migrationsverket för prövning av om T.A.H. och R.S. i övrigt uppfyller förutsättningarna för rätten till bistånd.

Kammarrätten i Jönköping (2020-02-24, *Holmén, Hallbäck och Wahlberg*):

Frågan i målet är om en utlänning fortfarande omfattas av personkretsen i 1 § första stycket 1 LMA efter att utlänningens avvisnings- eller utvisningsbeslut har preskriberats enligt 12 kap. 22 § utlänningslagen (2005:716). I målet är det upplyst att T.A.H. och R.S. återigen har ansökt om uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl och att de från den dagen enligt Migrationsverket omfattas av 1 § första stycket 1 LMA.

Kammarrätten har alltså att ta ställning till om T.A.H. och R.S. från den tidpunkt då deras tidigare utvisningsbeslut preskriberades och fram till dess att de återigen ansökte om uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl, ska anses ha omfattats av personkretsen i 1 § första stycket 1 LMA.

Det framgår varken av förarbetena till LMA eller av något avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen hur aktuell situation ska hanteras. Av LMA kan inte heller utläsas att en utlänning, vars avvisnings- eller utvisningsbeslut har preskriberats, inte längre ska anses ingå i personkretsen i 1 § första stycket 1 LMA. Istället framgår situationer när en utlänning inte längre har rätt till bistånd enligt nämnd lag, se t.ex. 11 och 12 §§ LMA. Av rättsfallet HFD 2013 ref. 83 följer att en utlänning kan omfattas av personkretsen i 1 § LMA utan att för den sakens skull ha rätt till bistånd. Mot denna bakgrund anser kammarrätten att den omständigheten att en utlännings beslut om avvisning eller utvisning har preskriberats, inte innebär att utlänningen inte längre ska anses tillhöra personkretsen i 1 § första stycket 1 LMA. Vad Migrationsverket har anfört i övrigt föranleder ingen annan bedömning. T.A.H. och R.S. omfattades därmed fortfarande av personkretsen i 1 § första stycket 1 LMA efter att deras respektive utvisningsbeslut preskriberades. Det saknas därför skäl att ändra förvaltningsrättens dom och överklagandet ska således avslås. – Kammarrätten avslår överklagandet.